

HE LLEGIT
NO SÉ ON

EVA
PIQUER

El mercat (masculí) està fatal

Els homes no estan a l'altura a les novel·les
'Una alegria esbojarrada' de Sorj Chalandon i
'Divorci i aventura' de Leticia Asenjo

El càncer de la Jeanne espanta el seu marit, que desapareix del mapa

"No puc més". En Matt pronuncia aquestes tres paraules i l'endemà deixa una nota sobre la taula de la cuina adreçada a la seva dona, que s'està sotmetent a les primeres sessions de quimioteràpia per culpa d'un càncer de mama. Li diu que està desorientat i vol reflexionar. Que la malaltia d'ella el turmenta. Que no suporta veure-la patir. Que se sent incapaç d'ajudar-la. Que ho fa pel seu bé, per no ser un llast, perquè està convençut que ella mereix algú millor.

Després, a l'hospital, la Jeanne comenta que creu que el seu marit l'ha abandonat i li confirmen que és un comportament de manual: el dels homes que se'n van, que toquen el dos. Hi ha diversos patrons: "Els senyors grans que ho aprofiten per gaudir d'una segona joventut, el xitxarel·lo que no suporta les situacions difícils i també el malparit que deixa la seva dona a les flames per sobreviure a l'incendi".

La Jeanne, que treballa com a llibretera, busca suport en tres desconegudes: la Brigitte, l'Assia i la Mélody. Dones amb passat tèrbol, amb examants dignes de ser oblidats i amb un fill que enyoren (el fill de la Jeanne i en Matt es va morir quan tenia set anys). Totes tres l'acullen, l'acompanyen i l'empenyen a cometre "una autèntica ximpleria". Aquest és el punt de partida de la novel·la *Una alegria esbojarrada*, de Sorj Chalandon, publicada per Edicions de 1984 amb traducció de Josep Alemany. L'escriptor gosa ficar-se en la pell d'una dona amb càncer de mama i ens ho ex-

LETICIA ASENJO

GOYO ROMERO

plica en primera persona, a la vegada que narra el procés d'alliberament i empoderament que experimenta la Jeanne al costat de les seves companyes d'aflicció i bogeries. Una mena de Thelma i Louise a la francesa en què els homes no surten gaire ben parats.

La Leti passa revista a una col·lecció de mascles bloquejats i ridículs

A la Leti no li cal una malaltia, però sí una separació, per jugar a ser una altra. Sempre ha fet el que s'esperava d'ella, mai s'ha atrevit a obeir els seus desitjos. Però ara li toca desencotillar-se i saldar comptes pendents. "Després de setze anys de practicar sexe amb la mateixa persona amb qui havia perdut la virginitat, de ser fidel a la fidelitat per convic-

ció i de no haver follat des que m'havia separat, vaig pensar que potser havia arribat el moment de fer-hi alguna cosa. Si volia «florir i viure», com havia escrit en un dels exercicis xarons que havia fet per al curs de narrativa de l'Ateneu Barcelonès i, sobretot, «ser lliure i salvatge», hauria de fer alguna cosa que no hagués fet mai abans".

Així arrenca *Divorci i aventura*, un llibre de la psicòloga Leticia Asenjo (Granada, 1978), publicat pel nou segell La Segona Perifèria, que es llegeix amb un somriure i es resumeix en una frase: el mercat masculí està fatal. La narradora, també psicòloga i mare de dos fills, s'ho munta amb una col·lecció grotesca d'homes bloquejats emocionalment, i ens en serveix un retrat divertit i addictiu. A veure amb quin mascle de la pitjor espècie s'enrotllarà ara, ens diem els lectors mentre passem pàgines. M'hi ha sobrat, això sí, el conte infantil del conillet Ramon, afegit amb calçador cap a la meitat del llibre no sé ben bé per què.

Divorci i aventura està escrit en català –amb una prosa planera, sense pretensions estilístiques– per una dona que un bon dia va renunciar a la seva llengua materna. "Però si rebutjava i feia fora els meus pensaments, el meu origen, a mi mateixa, qui quedava? –es pregunta–. Si no tenia paraules pròpies, com em podria expressar? En quina llengua escriuria? Com podria desitjar i construir les il·lusions? Un món intern bloquejat, fet de suro, per poder tirar endavant". Aquí ressonen aquelles paraules de la Colometa –"Em vaig haver de fer de suro per poder tirar endavant"–, tot i que Asenjo defuig el drama i dibuixa la vida com el que és, si ens la mirem des de la distància justa: una tragicomèdia. ♦♦

AIXÒ NO CAL DIR-HO

Hi ha molts pacifismes, però rere seu sempre hi ha Jim Henson

Tot creient-me un pacifista ideològic, nascut d'una sèrie de lectures, o més aviat d'una sèrie de títols, ja que sempre em passava que vivia a l'ombra d'un títol sense llegir-me els llibres igual que aquells mandrosos que es queden les nits d'estiu sota el porxo privats d'aquest mínim d'ànim involuntari que ens fa entrar a casa, i aleshores aquelles no lectures, aquells títols eteris eren, naturalment, els de l'època, és a dir, els heretats d'un altre temps ja claudicat, la Primera Guerra Mundial, mare de tots els pacifismes, perquè la llibertat rabiosa dels anys 70 sortia d'una revifalla de la llibertat trencada dels anys 20 i 30, el segle XX va lluitar amb dents i unghes per no caure en mans de l'ombra que el sotjava, i així les novel·les que m'envoltaven es deien *Res de nou a l'oest*, encara que a la llarga Erich Maria Remarque es mos-

traria més inclinat a l'amor que a la pau; *Abaixeu les armes!*, de Bertha von Suttner, baronessa i la primera dona a rebre el Nobel de la pau; *Viatge al fons de la nit*, de Louis-Ferdinand Céline, deixat de banda molts anys perquè el seu pacifisme convivia amb la Gestapo, o *El fuego*, del comunista i desfogat biògraf de Stalin Henri Barbusse, i a aquest ramat de títols s'hi afegia, esclar, el mite del cap dels socialistes francesos, Jean Jaurès, assassinat a la terrassa d'un bar per oposar-se en nom de l'internacionalisme a lliurar els treballadors a la guerra; però, per damunt dels llibres i les mitomanies, el meu pacifisme, mal que si hem de ser francs el que sentia era pur antimilitarisme, allotjava, com al refrany de la cançó

dels Detectores, tan sols una imatge, cendrosa i presa del fotograma de la trinxera d'*Armas al hombro*, el llargmetratge de Chaplin que va esdevenir pòster en tantes parets, i d'aquesta manera m'havia establert calladament en un onirisme de cine mut i de llibres no llegits on se sentia una banda sonora feta de la música de *Hair* i d'un grapat de cançons de John Lennon, el músic que va ser assassinat a trets al portal de casa seva com un Jaurès sense partit, i no obstant això, tal vegada, la meua fidelitat incondicional a la pau era senzillament l'efecte de veure *Barri Sèsam*, els titelles de Jim Henson, on es deia que com que la vida és molt complexa cal tenir ben clares les seves quatre nocions bàsiques. ♦♦

MINÚCIES
JORDI LLOVET

Will Smith

L'agaltada solemne que Will Smith va etzibar al comediant Chris Rock durant la gala dels Oscars ha estat motiu de molts comentaris, quasi tots angèlics. Les ultrafeministes han acusat Smith de masclista, quan el gest era en defensa de la seva dona; els eterns enamorats de la pau perpètua han criticat l'ús de la força –però la brutalitat de l'exercit rus, a penes va ser comentada–, i els amants del cinema han lamentat que aquella bufa els espatllés la festa.

Tot hauria anat d'una altra manera si la pràctica del duel encara fos vigent. Temps enre, un home ofès, directament o indirecta, picava suaument amb un guant la galta de l'ofensor i, si aquest era un home com cal, es trobaven l'endemà, a punta de dia, acompanyats de testimonis d'una part i l'altra, i es batiën a mort (quan era el cas) amb espasins, sabres o pistoles. Quan s'havia produït allò que al *Cid* s'anomena un *riepro*, injúria o desafiament, ja es podia desencadenar la seqüència del duel.

Va ser una pràctica heretada de l'Edat Mitjana, quan la cavallerositat es va trobar al zenit del seu prestigi. Llavors solia fer-se a cavall, en un torneig o cosa semblant, i a partir del segle XV es va fer amb les armes que hem esmentat. Fins a l'inici del segle XX va formar part de l'administració de la justícia a títol privat, i només lentament va ser prohibit als codis civils i penals de quasi tot el món. Una llàstima, perquè les qüestions d'honor van desaparèixer del codi moral de les societats, en favor de la codificació civil i penal de la violència. Però s'entenia que dues persones, una causant del greuge i l'altra agreujada, tenien tot el dret del món a resoldre el problema entre si, sense involucrar-hi cap tribunal de justícia.

Això és el que s'ha perdut: el sentit de l'honor o de l'honra, que a l'època medieval i al Segle d'Or castellà presenta un munt d'exemples literaris, des del *Cid* fins al teatre de Lope i Calderón. La dignitat de la dona va quedar limitada a la integritat física del seu cos, i les paraules ofensives solen quedar protegides per l'humor o per la llibertat d'expressió.

A causa del descrèdit del duel, Smith va cometre l'error de bufetejar Rock sense atènyer-se al protocol que es va fer servir durant una pila de segles: tirar-li un guant –que el còmic hauria recollit, d'aquí l'expressió "recollir o agafar el guant"–, quedar per a l'endemà en un descampat als afores de Hollywood i batre's amb pistoles, molt habituals als Estats Units. ♦♦

JAVIER
PÉREZ
ANDÚJAR

